

ВІДГУК

**офіційного опонента, доктора психологічних наук, доцента
Саврасова Миколи Володимировича, професора кафедри загальної
психології Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет» на дисертацію
Антошків Анастасії Василівни «Комунікативна креативність як чинник
розвитку командотворчої компетентності психолога», поданої до захисту
в разову спеціалізовану вчену раду ДФ 58.082.060 Західноукраїнського
національного університету на здобуття ступеня доктора філософії з
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
за спеціальністю 053 Психологія**

Актуальність теми дисертації. Ефективна комунікація є запорукою взаєморозуміння та доцільної організації командної роботи фахівців. Об'єднання спільних зусиль, генерування ідей, обговорення найоптимальніших способів їх реалізації є можливими за умов присутності психолога, який володіє компетентностями комунікативної креативності. остання передбачає знання, уміння та навички створення нових, ефективних способів спілкування з залученням соціального, професійного та культурного контекстів. Така системність і комплексність у роботі команди потребує генерування оригінальних та нестандартних підходів щодо передачі інформації, ведення перемовин та вирішення спектру комунікативних проблем. Володіння психологом навичками комунікативної компетентності при роботі з командами фахівців забезпечить: гнучкість спілкування, підлаштування до різних обставин, споживачів інформації; залучення інноваційних каналів та способів передачі інформації; плекання емпатії та розвиток емоційного інтелекту в учасників команди.

Дисертація охоплює проблематику комунікативної креативності як чинника розвитку командотворчої компетентності психолога, обґрунтовує специфіку його фахової діяльності, що дає змогу стверджувати про якісний та вагомий рівень наукової новизни та теоретичну значущість даної роботи.

Новизна дослідження та одержаних результатів. У дисертації Антошків Анастасії Василівни конкретизовано та висвітлено феномен

комунікативної креативності як здатність до дивергентного соціального мислення та спроможність до творчого спілкування, яке призводить до продуктивної взаємодії з іншими та мотивуванню членів групи до спільної ефективної творчої діяльності й котра зумовлена розумовими (соціальним та емоційним інтелектом), креативнісними (вербальною, соціальною та емоційною креативністю) та низкою регулятивних чинників (саморегуляцією та самоконтролем, діалогічним стилем спілкування, мотивацією афіліації, комунікативними та організаторськими здібностями, комунікативними характеристиками темпераменту та рольовою компетентністю). Комунікативну креативність визначено у дослідженні як чинник розвитку командотворчої компетентності психолога, що виступає його системою здатностей до командотворення як здійснення конструктивних перетворень малої групи у команду, до забезпечення і розвитку якостей та здібностей її членів, що синергічно сприяють ефективності командної діяльності, до сприяння процесу спілкування членів команди, підвищення продуктивності і креативності, операційної культури і процедур, що мотивують досягати командних цілей, до забезпечення чітких робочих цілей і психологічного клімату співпраці у команді задля спільного розв'язання проблем.

Дисертаційна праця Анастасії Антошків виконана відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри психології та соціальної роботи Західноукраїнського національного університету на теми: «Психодидактичні технології освітніх взаємодій та їх розвивальний потенціал» (номер державної реєстрації 0119U101004), «Психосоціальне деталювання суспільних та особистісних подій як технологія мислевчинання» (номер державної реєстрації 0123U104568).

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків, пропозицій. Висновки та узагальнення, що подані у кваліфікаційній роботі характеризуються якісним рівнем наукового витлумачення. Доцільність і коректність застосування методологічних засобів (принципів і підходів) через детальний аналіз українських і

зарубіжних джерел підтверджує достовірність і надійність запропонованих положень і висвітлених доказів. Виклад нового психологічного змісту дослідження вирізняється логічною наступністю та узгодженістю його концептуальних положень, що відображено у висновках до розділів й у загальних висновках. Усе це вказує на цілісність і завершеність роботи, її міждисциплінарний статус. До того ж подані у дисертації висновки та рекомендації мають переконливий ступінь ясності та аргументованості стосовно осягнення сутності прийнятого предмета пізнання.

Загальна характеристика роботи. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків до кожного із них, загальних висновків, списку використаних літературних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації – 186 сторінок, з них основний зміст складає 173 сторінки. Робота містить 41 таблицю та 69 рисунків. Список використаних літературних джерел охоплює 121 найменування, з них 43 іноземною (англійською) мовою.

У вступі обґрунтовано актуальність досліджуваної проблеми, компетентно сформульовану мету, що конкретизується у завданнях, визначено об'єкт та предмет, виокремлено систему використаних у роботі пошукових методів, розкрито наукову новизну та практичну значущість результатів дослідження.

У першому розділі кваліфікаційної роботи різноаспектно вивчено теоретичні засади вивчення комунікативної креативності як детермінанти формування командотворчої компетентності психолога, через висвітлення таких аспектів: проблема комунікативної креативності у психології, теоретичний аналіз сутності та змісту професійної компетентності майбутнього психолога, командотворча компетентність як професійно важлива здатність психолога.

У другому розділі розкрито та експериментально підтверджено роль комунікативної креативності у процесі оволодіння майбутніми психологами командотворчої компетентності через дослідження психологічних корелят, типологічних особливостей, психологічних предикторів комунікативної

креативності, а також рівня командотворчої компетентності залежно від типу комунікативної креативності майбутніх психологів.

У третьому розділі авторка презентує шляхи і засоби формування командотворчої компетентності у процесі розвитку комунікативно-творчих здібностей майбутніх психологів.

Усі концептуальні засади і теоретичні узагальнення, висновки і загальні висновки та практичні рекомендації дисертаційної роботи повною мірою обґрунтовані, відповідають її меті, об'єкту і предмету та достатні за обсягом і ступенем репрезентативності експериментального матеріалу. Відтак сформульована мета – «визначення особливостей комунікативної креативності у системі чинників розвитку команди творчої компетентності психолога» – досягнута, завдання вирішені. Концептуальні положення та висновки дисертації оприєвнені в 3 наукових працях, що надруковані у психологічних фахових виданнях України. Публікації здобувача презентують основні наукові положення кваліфікаційної роботи. Порущень академічної доброчесності у публікаціях автора та дисертації не виявлено.

Утім високо оцінюючи дисертацію, наукове і практичне значення отриманих результатів Анастасії Василівни Антошків, відзначимо такі коментарі та побажання дискусійного характеру:

1. Теоретико-методологічний аналіз був би повнішим, якби авторкою детальніше подано обґрунтування специфіки складових теоретичної моделі комунікативної компетентності особистості.

2. На нашу думку, роботу збагатило би включення до комплексу психологічних чинників, крім розумового, креативнісного та низкою регулятивного блоків, ще і блок комунікативного.

3. Доцільно було б уточнити засадничі процеси та спричинювальні чинники активізації комунікативної креативності як чинник розвитку командотворчої компетентності психолога.

Висловлені побажання та коментарі дискусійного характеру жодним чином не знижують наукової цінності цього актуального, самостійного

дослідження та викладених у ньому наукових результатів.

Завершеність дисертації в цілому та її відповідність встановленим вимогам. Дисертаційна робота Анастасії Василівни Антошків на тему: «Комунікативна креативність як чинник розвитку командотворчої компетентності психолога» має комплексний, завершений характер, відповідає спеціальності 053 Психологія, є самостійним, цілісним, новаторським, логічно обґрунтованим і психологічно змістовним науковим дослідженням, що виконане відповідно до встановлених вимог.

Загальний висновок. Кваліфікаційна робота Анастасії Василівни Антошків «Комунікативна креативність як чинник розвитку командотворчої компетентності психолога» є автономно виконаним і завершеним рукописним науковим дослідженням, у якому застосовано систему адекватних меті та предмету методів і засобів психологічного пошуку. Структура, зміст і поняттєво-категорійний профіль дослідження переконливо підтверджують його наукову новизну, теоретичну грамотність і практичну значущість. Окрім того, робота характеризується цілісністю логіко-змістової композиції, а її різнобічні епістемологічні результати вказують на істотний особистий внесок автора у психологічну науку і практику. Обсяг дисертації, її структура і оформлення відповідають вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12 січня 2022 року, а її авторка – Антошків Анастасія Василівна – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 Психологія.

Офіційний опонент:

професор кафедри загальної психології Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет»

доктор психологічних наук

Підпис доктора психологічних наук _____ професора кафедри загальної психології Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет» Саврасова М.В. _____ Сілін Є.С.

Микола САВРАСОВ

начальник ВК ДВНЗ «ДДПУ» доц.

